

“L’Europa social està clausurada”

No tan sols a l’estat espanyol la resposta del govern a la crisi ha somogut la classe treballadora. A tot Europa, la Confederació de Sindicats Europeus ha convocat aquest 29 de setembre una jornada de mobilitzacions per a protestar contra les conseqüències que les polítiques d’austeritat tenen en el mercat laboral. En parlem amb el secretari confederal de l’organització, Walter Cerfera (Bari, Itàlia, 1947).

Per què heu convocat la manifestació d’abast europeu del dia 29 de setembre?

—És la reacció per la manera com s’encara la crisi des de les institucions europees. La situació actual és crítica. D’un costat, la darrera estimació feta per l’OCDE i el Fons Monetari diu que el creixement d’Europa serà més feble que no el de la resta del món, amb l’excepció d’Alemanya. Europa està en una situació d’estancament. La conseqüència ha estat un augment de la desocupació, del 7% el 2009 al 10% d’enguany. Això són 35 milions de desocupats i una precarietat que s’intensifica: passa de 63 milions de persones el 2005 a 130 milions enguany. I en aquest context, l’única decisió que és capaç de prendre el Consell Europeu i el Banc Central Europeu és la reducció pressupostària. Això significa a la pràctica la reducció de la despesa pública, és a dir, menys diners per a la protecció social i el creixement econòmic i un estancament econòmic terrible que podria convertir-se en recessió.

Després de la crisi grega es va acordar de crear un fons contra l’especulació, una decisió que nosaltres vam aplaudir. De moment, però, encara no s’hi ha destinat ni un euro. Alhora, no hi ha ni un euro per a destinar a creixement ni a polítiques socials. Això és intolerable, i d’ací ve que hàgem decidit de convocar aquesta manifestació a Brussel·les, on esperem congregar més de 100.000 treballadors procedents de tot Europa. Alhora hi haurà la manifestació d’Espanya, un altra manifestació a Porto,

Roma, Estònia, Polònia, Romania... El dia 29 serà un dia extraordinari de mobilització social d’àmbit europeu.

—Què reclameu?

—Dues coses. La primera és un fons europeu per al creixement. Es tractaria d’un fons que representara quasi l’1% del PIB europeu a través de l’emissió d’eurobons per part del Banc Central Europeu que estigueren garantits per a tots els estats membres. Hauria de servir per a donar suport a les petites i mitjanes empreses i per a avançar cap a una economia més verda en què s’abordara la reestructuració industrial, tan necessària. D’una altra banda, hem demanat un pla extraordinari contra la desocupació. Hem proposat que el fons social europeu done recursos extraordinaris a cada país membre per destinar-los a polítiques socials i a protecció social.

—Fa mesos que la desocupació augmenta acceleradament. Per què cal fer ara la manifestació i no abans?

—Hi ha un augment de la desocupació enorme. La taxa des del 2000 al 2005 havia passat del 4% al 5%. Ara tenim el 10%. Hi ha 35 milions de desocupats i més de 100 milions de persones en situació precària. No pot ser que l’únic que es respecte de la construcció europea siga el pacte d’estabilitat en detriment de la despesa pública, és a dir, de la despesa en una Europa més social. Si es fan polítiques erràtiques, Europa s’arrisca a passar de ser una economia estancada a ser una economia en recessió. Si tot el món comença a sortir de la crisi i nosaltres no, ací passa alguna cosa. Europa no té una estratègia de creixement.

—Creieu que la manifestació d’abast europeu pot canviar res?

—És la pregunta que ens fan cada vegada que convoquem una manifestació. De moment, estic segur que serà una mobilització amb molta participació. Tenim previst que pels carrers de Brussel·les desfilen fins a 100.000 treballadors procedents de tots els punts d’Europa. El Parlament Europeu ja ha demanat de parlar amb nosaltres i també la Comissió Europea ens ha convocat a una reunió per parlar de la manifestació. Tractant-se d’un sindicat, hem de tenir coratge i mobilitzar-nos. No tenim cap alternativa.

—L’Europa social està amenaçada?

—L’Europa social no està amenaçada, sinó clausurada. D’una banda, tenim un mercat laboral amb molts desocupats i cada volta amb més precarietat. D’una altra banda, els salaris no creixen al ritme del preu i això provoca una menor capacitat adquisitiva. La situació, en definitiva, és insostenible per als treballadors, que a més veuen com els serveis públics perden qualitat per falta de diners. La situació social és terrible.

—Això pot ser una de les causes de l’euroescpticisme?

—La crisi econòmica posa al descobert que el liberalisme salvatge és molt perillós. Em crida l’atenció que mentre que a la resta del món els països més colpejats per la crisi han canviat els seus governs, als països europeus, allà on hi ha hagut eleccions, els guanyadors han estat sempre partits que defensaven polítiques neoliberals. La conseqüència

és que les polítiques que emprenen cadascun dels governs van en la línia d'aprofundir els errors del passat. Això fa perillar la visió europea que vam tenir a la dècada dels 90 amb Jacques Delors, quan es tractava de cercar l'equilibri entre la competitivitat i la societat, i quan la cohesió social era valorada com un factor de creixement i no com un cost que calguera reduir.

—Diríeu que anem adoptant el model americà?

—Bé. És curiós, paradoxal, perquè mentre l'administració americana modifica el seu sistema de salut, Europa es dedica a destruir la protecció social. Tal com van ara les coses, hauríem d'ambicionar allò que fa Amèrica perquè nosaltres ara mateix ens trobem en situació de risc. Som més a prop del model americà clàssic que no del model de protecció que havia caracteritzat Europa.

—Quines seran les conseqüències si continuem pel mateix camí?

—Una primera conseqüència té a veure amb la pèrdua d'importància d'Europa en el tauler mundial, pel que fa a competitivitat, capacitat de produir riquesa... En definitiva, serà un continent més feble i amb menor capacitat d'influir en la resta d'actors. D'una altra banda, la desarticulació de polítiques socials ja consolidades pot ser el germen de futurs problemes de cohesió social que —n'estic segur— algun dia lamentarem. Cal estar atents perquè això no arribi a passar.

—Quan es parla del mercat mundial, es diu que Europa ha de ser una economia avançada, caracteritzada per la investigació i els sectors terciaris. Això també ho diu l'Agenda de Lisboa. La massa laboral europea està preparada per a aquest canvi?

—Sí. Ens ho demostra l'experiència. L'Europa més competitiva és l'Europa que ha mantingut el compromís amb la productivitat i la qualitat del treball. Els exemples són Alemanya o Noruega. Els països escandinaus, amb el model potser més allunyat de les tesis neoliberals, són els que resisteixen més bé la crisi.

—Durant el 2010, segons el Ministeri de Treball espanyol, els principals sindicats de l'estat van perdre 300.000 afiliats. Alguns diuen que els sindicats no han sabut adaptar-se als nous temps. És cert?

EL TEMPS

—La situació dels sindicats és complicada. D'una banda, l'enorme fragmentació del món del treball, la informatització de moltes fases del treball, la terciarització, l'aparició de moltes petites i mitjanes empreses —en què els sindicats tenim més dificultats per a fer-nos presents— ens han col·locat en una situació complicada de la qual no podem fugir. Hi ha països on els sindicats tenen més dificultats, com ara Espanya, Alemanya o el Regne Unit, on es perden afiliats; i n'hi ha on mostren gran vigor, com a Itàlia o als països escandinaus. La diferència en aquests països és que els sindicats són capaços d'oferir-los serveis fiscals, de protecció social, de formació professional... Això fa augmentar la taxa d'afiliació. D'alguna manera han estat sindicats capaços d'adaptar-se a la realitat social del mercat de treball.

—Voleu dir que els sindicats d'Espanya no ho han estat?

—No conec prou els sindicats espanyols per a parlar-ne, però és clar que per a molts sindicats europeus el model escandinau hauria de ser el patró a seguir.

—Aquesta crisi ha mostrat que els treballadors són més vulnerables que no ens pensàvem. És que els sindicats es van relaxar durant l'etapa de bonança?

—És un poc difícil de dir. En tota la meua experiència sindical mai no he tingut un any que fora relaxat, però la sensació és que avui tot és una miqueta més complicat. Han canviat moltes coses en les relacions laborals en un espai de temps relativament breu. La premissa de la competitivitat, la mundialització, la deslocalització d'empreses, la competència global... han obert un escenari amb noves variables a les quals hem de donar resposta. I això no és fàcil.

Violeta Tena